

Nádorové (tumorové) markery

Petr Breinek

BC_TM_2011

Úvod

- Co to jsou TM? (Definice)
- Jaký je význam stanovení TM?
- Rozdělení nádorů
- Třídění TM
- Metody stanovení
- Frekvence vyšetření
- Popis jednotlivých TM

Definice

- Široké spektrum molekul (většinou proteinů) rozdílných vlastností
- Mohou být produkovány nádorovými buňkami nebo jinými tkáněmi jako jejich odpověď na maligní proces
- Vyskytují se ve zvýšené koncentraci v nádorových tkáních nebo v krvi onkologických nemocných

Jaký je význam stanovení TM?

- Sledování efektu terapie/průběhu choroby
- Návrat choroby (remise)
- Upřesnění diagnózy
- Určení prognózy
- Podezření na reziduální nádor

Negativní nález neznamená nepřítomnost nádoru

Universální tumorový marker, který by jednoznačně určil, zda jedinec má nebo nemá nádorovou chorobu **není zatím znám**

Nádorová onemocnění (rakovina)

- Druhá nejčastější příčina úmrtí
- V průběhu života onemocní v ČR rakovinou každý třetí a každý čtvrtý na ni zemře
- Vyléčí se asi 47% nemocných (63% Island a Švédsko)
- Léčba v komplexních onkologických centrech

Rakovina

Je nemoc abnormálního růstu a vývoje buněk

Buněčný cyklus:

1. **Proliferace** (znásobení počtu buněk) regulována mechanismy řídicími buněčný cyklus a apoptózu (řízená buněčná smrt)
2. **Diferenciace** (v dospělosti je většina tkání v konečném stádiu diferenciace, nový růst vede k hyperplázii nebo k neoplázii)

Nádorové buňky

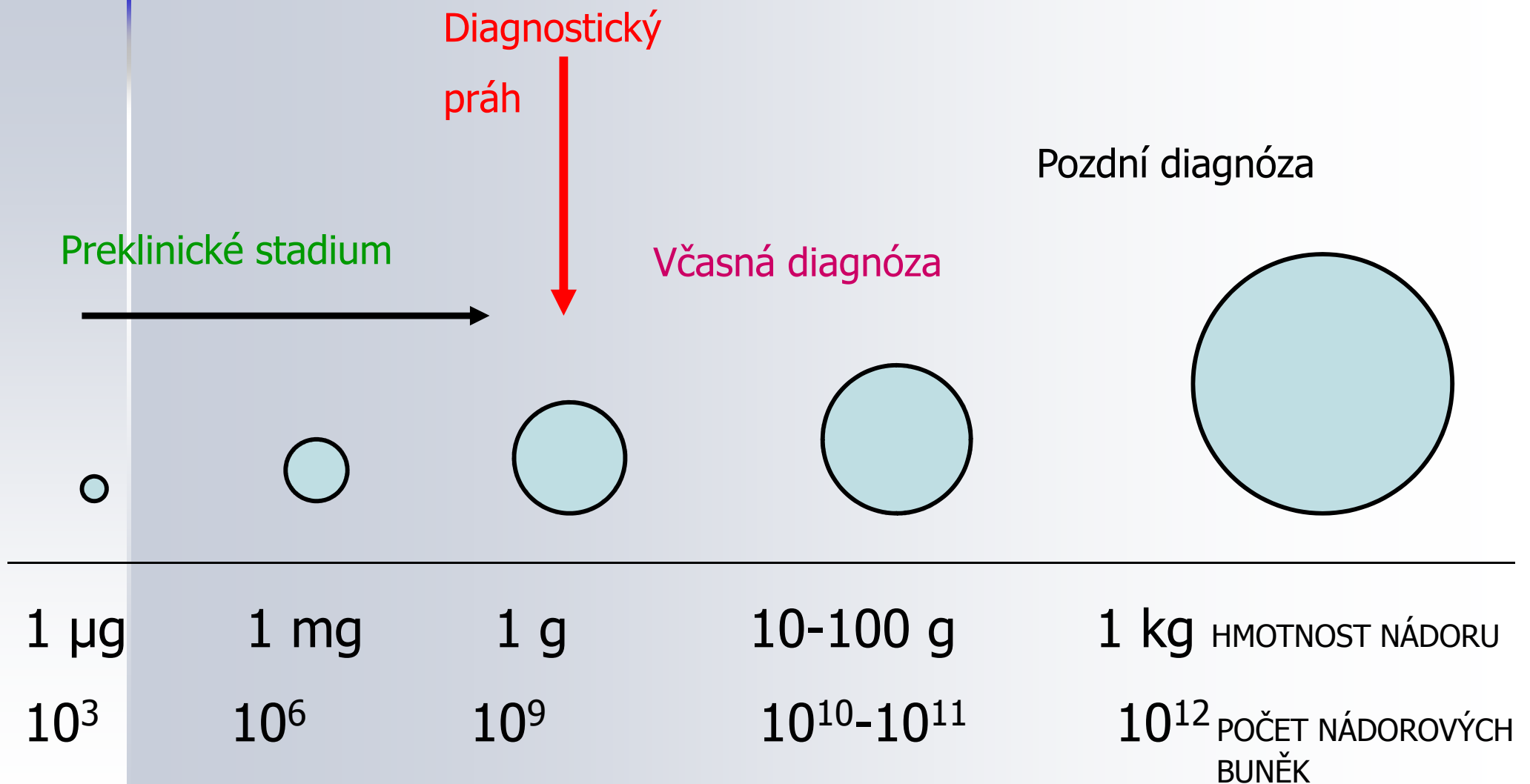
- Nekontrovatelný růst určité části buněčné populace
- Změny v genomu/ enzymovém systému
- Jsou narušeny kontrolující a řídicí mechanismy pro normální růst

Nejvíce úmrtí

- Rakovina plic
- Rakovina tlustého střeva
- Rakovina prsu

Vývoj maligního nádoru a jeho zachycení

Rozdělení nádorů

- Benigní (nezhoubné)
- Maligní (zhoubné)
  - karcinomy (epiteliální nádory)
  - sarkomy (mesenchymální původ)
  - hematologické nádory
  - metastázy
(druhotné ložisko maligního nádoru)

Třídění tumorových markerů (podle výskytu)

1. **Humorální** (prokazované v krvi nebo jiných tělesných tekutinách)
2. **Celulární** (buněčné, vyskytují se v nádorových buňkách nebo na jejich povrchu)

Třídění tumorových markerů (podle biologické funkce)

1. Onkofetální a onkoplacentární antigeny (CEA, AFP, hCG)

Onkofetální antigeny – látky vytvářené organismem ve fetálním období (po narození se tvoří jen v souvislosti s nějakým onemocněním, nejčastěji nádorem)

2. Karbohydrátové molekuly s epitopy rozpoznávané pomocí mAb

(CA=carbohydrate antigen, CA125, CA 15-3, CA 19-9, CA 72-4)

3. Proliferační a diferenciační antigeny

(TPS, PSA)

4. Hormony (hCG, ACTH, parathormon, kalcitonin)

5. Enzymy (NSE, TK, LD)

6. Specifické proteiny (ferritin, monoklonální imunoglobuliny/ paraproteiny)

7. Receptory (estrogenové, progesteronové)
8. Metabolity (metanefriny, katecholaminy)
9. Onkogeny a onkoproteiny (p53, BRCA1)

Onkogen

- **Gen** buněčného nebo virového původu zodpovědný za rychlý a nekontrolovaný růst živočišných buněk (mutovaný gen)
- Vznikne z **protoonkogenu**, který po aktivaci je schopen vyvolat neoplastickou transformaci

Metody stanovení TM

1. Imunoanalytické metody
2. Stanovení enzymů
3. Metody chromatografické
4. Metody molekulární biologie

Další metody používané pro diagnostiku nádorů

- Patologie
  - Histologie
  - Cytologie
  - Imunohistochemie
- Průtoková cytometrie
- Biofyzikální (rtg, CT, Sono, PET)
- Metody molekulární biologie
  - PCR, DNA mikroarray, proteomika

Princip: **FDG-PET**

- 2-deoxy-2-[¹⁸F]fluor-D-glukóza
18F-deoxy-fluorglukóza

Fluorodeoxyglukóza (FDG)

FDG (značená radionuklidem,
rozpadajícím se za vzniku pozitronu)

- **Pozitronová Emisní Tomografie (PET)**

- Nádorová buňka má při rychlém růstu velkou spotřebu glukózy
- FDG je z injekční aplikaci do krve transportována do tkání jako glukóza, je fosforylována, ale nepodléhá následné defosforylaci a je tkáněmi vychytávána (fyziologicky akumulována mozkiem, částečně vylučována do moči)
- Obraz představuje spotřebu glukózy ve tkáních

PET

Obraz představuje spotřebu glukózy
ve tkáních

Jaká je povolená chyba v EHK?

TM	TMU (SEKK 2011)	TM	TMU (SEKK 2011)
CA 125	17%	NSE	do 12,50 µg/l: 2,75 µg/l od 12,51 µg/l: 22%
CA 15-3	18%	SCCA	do 3,0 µg/l: 2,75 µg/l od 3,1 µg/l: 23%
CA 19-9	20%	TPA	do 50 U/l: 12,5 U/l od 50 U/l: 25%
CA 72-4	do 3 kU/l: 0,6 kU/l od 3 kU/l: 20%	PSA volný	do 1,250 µg/l: 0,2 µg/l od 1,251 µg/l: 16%
CYFRA 21-1	do 1,3 µg/l: 0,195 µg/l od 1,31µg/l: 20%	S-100	do 0,040 µg/l: 0,008 µg/l od 0,041 µg/l: 20%
AFP	20%	PSA celkový	15%
hCG	18%	Tyreoglobulin	40%
CEA	16%	B-2-mikroglobulin	35%
TPS	do 60 U/l: 9 U/l od 60 U/l: 15%	Kalcitonin	do 1000 ng/l: 30% od 1000 µg/l: 40%

Doporučená přesnost stanovení

- Opakovatelnost (přesnost v sérii): <5%
- Mezilehlá přesnost: <10%

Rozhodovací limity

TM	Cut-off	TM	Cut-off
CA 125	<35 kU/l	NSE	<16,3 µg/l
CA 15-3	<25 kU/l	SCCA	<1,5µg/l
CA 19-9	<35 kU/l	TPS	<83 U/l
CA 72-4	<6,9 kU/l	PSA celkový	<2,5 µg/l (do 49r) <3,5 µg/l do 59r) <4,5 µg/l (do 69r) <6,5 µg/l (nad 59r)
CYFRA 21-1	<3,3 µg/l	Poměr FPSA/PSA (pro PSA: 2,5 až 10,0 µg/l)	0 až 15% malignita 15 až 25% maligní i benigní nad 25% benigní hyperlázie
AFP	<10 µg/l	B-2-mikroglobulin	
hCG	≤3 U/l (ženy) ≤6 U/l (ženy-po menopause) ≤3 U/l (muži)	S-100	
CEA	<2,5 µg/l <5,0µg/l (kuřáci)	Thymidinkináza	<5 U/l

Jak se získávají cílové hodnoty?

- **Referenčními metodami / postupy**

RMP Reference Method Procedure

- **Validovanými metodami v expertních laboratořích**

AV Assigned Value

- **Jako průměr výsledků měření všech účastníků po vyloučení odlehlých hodnot**

ALTM All Laboratory Trimmed Mean

- **Průměr výsledků měření stejnorodých skupin účastníků po vyloučení odlehlých hodnot**

ConV Consensus Value

Jaké jsou možnosti standardizace TM?

TM	Standard
AFP	WHO 72/225 (BCR-486)
CEA	WHO 73/601
hCG	WHO 3.international standard 75/537
PSA	100% FPSA; 100% PSA-ACT; směs 90% PSA-ACT a 10% FPSA

1.Imunoanalytické metody

Principem je vazba mezi **antigenem (TM)** a k němu specifickou **protilátkou (Ab)** získanou imunizací nebo synteticky, případně rekombinantně (**monoklonální protilátky,mAb**)

Nejčastěji používané principy IA

a) Fluorescenční metody

(FIA, FPIA, DELFIA, TRACE, ..)

b) Enzymová imunoanalýza, EIA

(EMIT, ELISA, MEIA, CEDIA, ..)

c) Luminiscenční imunoanalýza

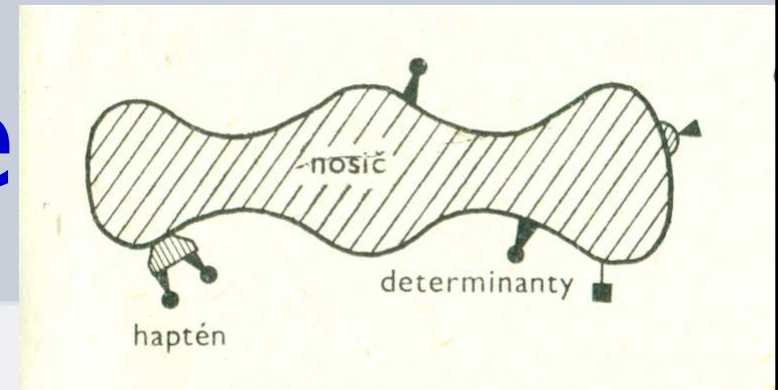
(LIA, ILMA, CMIA, ECLIA,..)

Standardizace imunoanalytických metod na stanovení TM je nízká

Příčiny:

- ✓ Nízká specifita používaných protilátek, které jsou orientované proti nestejným epitopům
- ✓ Antigen existuje ve více izoformách
- ✓ Interference

Epitopy a interference

- Epitopy jsou oblasti antigenu, které lze rozpoznat reakcí s příslušnou protilátkou. Jsou to oligopeptidové sekvence (tvořené 15-25 aminokyselinami), přičemž jen část se bezprostředně podílí a vazbě s protilátkou.
- **Interference** může být nespecifická a specifická (souvisejícími s autoprotiilátkami)

Preanalytické vlivy

- Vyšetřovací či jiné postupy u pacienta (PSA)
- Hemolýza vzorku (zejména NSE)
- Kontaminace vzorku slinami (zejména SCC)
- Nevhodné uložení vzorku před analýzou
- HAMA protilátky

Frekvence vyšetření TM

- Před nasazením terapie
- Po skončení terapie
- 1 měsíc v prvním roce po primární terapii
- 2 měsíce ve druhém roce
- 3 měsíce v dalších letech sledování
- při změně terapie
- Při nejasném průběhu nemoci

Biologický poločas (TM) v séru

Marker	Poločas	Marker	Poločas
CEA	14d	CA 125	4d
TPA	7d	PSA	2d
CA 15-3	7d	TK	2d
AFP	5d	hCG	1d
CA 19-9	5d	SCC	0,3h

Vyjadřování výsledků

- Koncentrace TM v krvi jsou velmi nízké
- Většina TM vykazuje heterogenitu
- Neexistuje certifikovaný referenční materiál

Jednotky koncentrace:

Látkového množství (ug/l a ng/l)

Biologická nebo imunologická aktivita (U/l, kU/l)

Preanalytická fáze vyšetřování sérových nádorových markerů (TM)

Základní předpoklady správného užití TM:

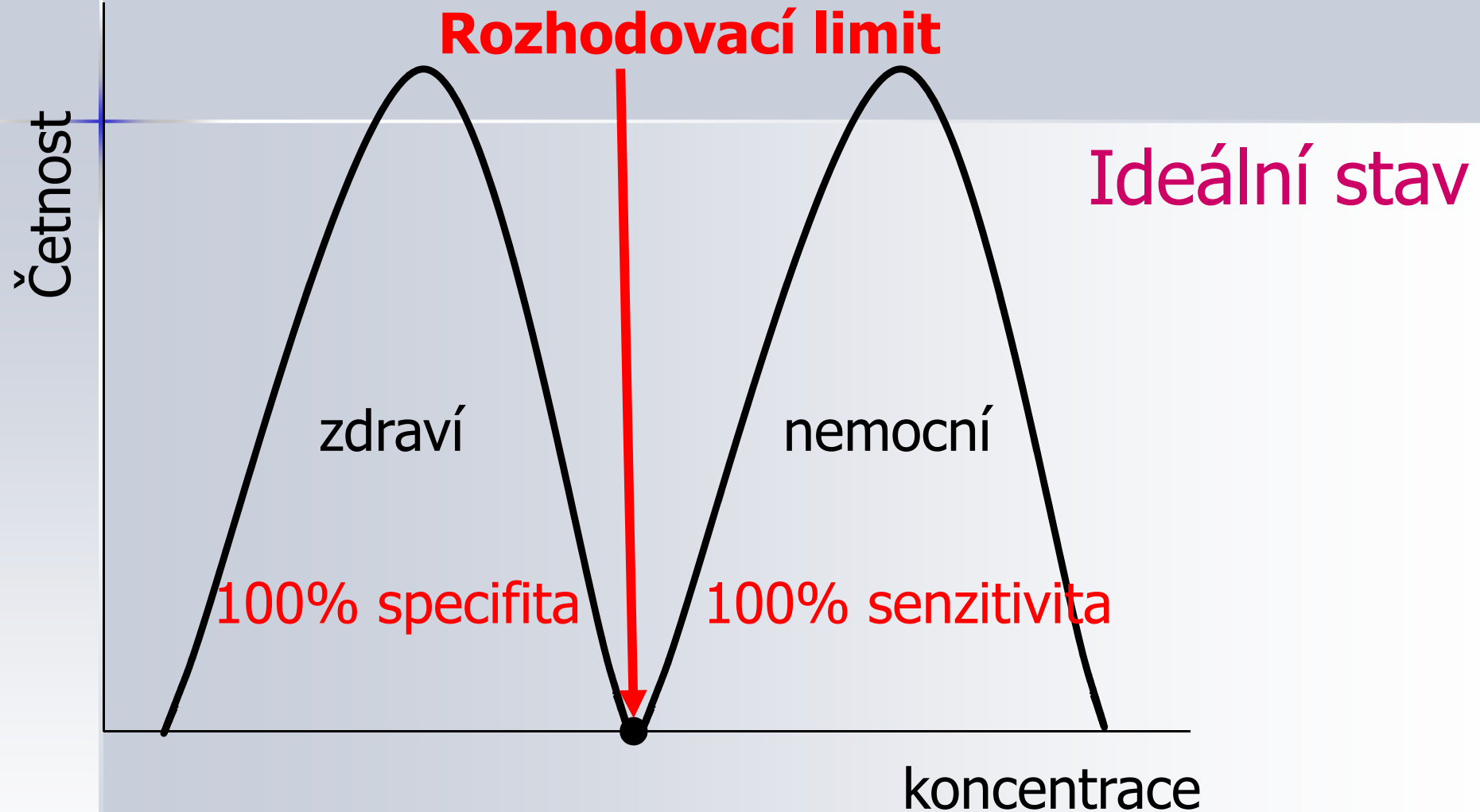
- **nádorové markery součástí diagnosticko-léčebných protokolů,**
- **výběr vhodného nádorového markeru (doporučení specializovaných pracovních skupin),**
- **vhodné načasování vyšetření (screening, diagnostika), staging, monitorování v optimálních časových intervalech**
- **efektivita užití - retrospektivní hodnocení.**

Referenční rozmezí ?

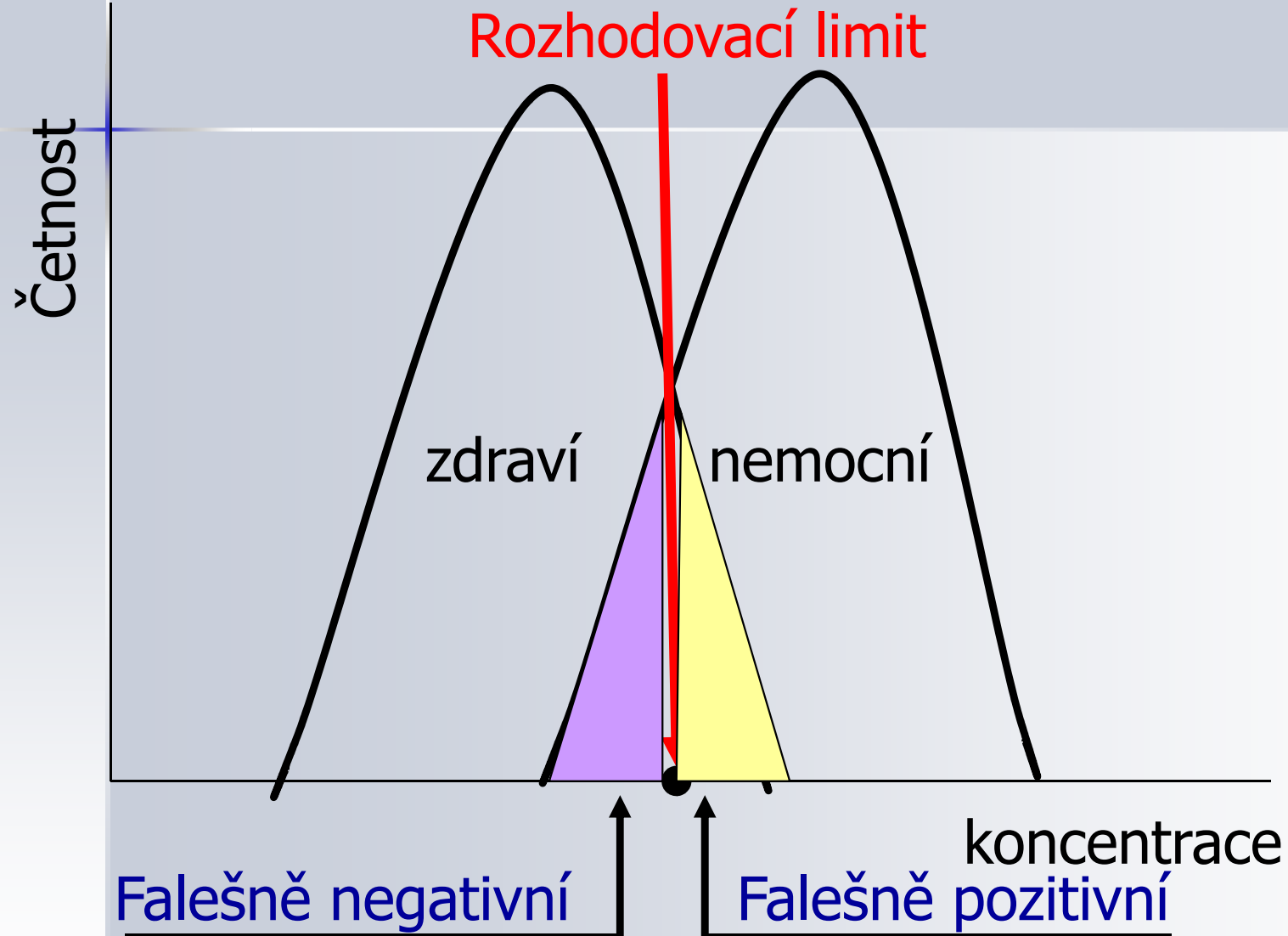
Cut-off (rozhodovací limit)

Je to koncentrační hladina markeru, pod kterou leží většina hodnot zdravých lidí.

Klinické hodnocení nádorových markerů

Klinické hodnocení nádorových markerů

Klinická specifita

Udává procento správně negativních výsledků ze souboru zdravých.

Čím vyšší specifita, tím je méně falešně pozitivních výsledků.

$$\textit{Specifita}(\%) = \frac{\text{počet správně negativních výsledků}}{\text{celkový počet zdravých}} \times 100$$

Doporučení: >95%

Klinická sensitivita (citlivost)

Udává procento správně pozitivních výsledků ze souboru nemocných.

Čím vyšší sensitivita, tím je méně falešně negativních výsledků.

$$\textit{Sensitivita}(\%) = \frac{\text{počet správně pozitivních výsledků}}{\text{celkový počet nemocných}} \times 100$$

Doporučení: >50%

- Specificita = je obrazem správné negativity
- Senzitivita - odráží správnou pozitivitu

Významné změny hladin nádorových markerů

- **Bez terapie**

výrazný nárůst koncentrace ve třech následujících odběrech

- **Během terapie**

nárůst o $>25\%$ progrese onemocnění

pokles o $>50\%$ částečná remise

- **Matematicko-statistické postupy**

Diagnostické využití

Typ nádoru	Hlavní	Vedlejší
Tlusté střevo, rektum	CEA, CA19-9	
Žaludek	CEA, CA72-4	CA19-9
Pankreas	CA19-9, CEA	CA125
Prs	CA15-3, CEA	CA125, TPS
Ovarium	CA125, CA19-9	CA72-4
Děloha	SCCA, CA125	CEA

Diagnostické využití

Typ nádoru	Hlavní	Vedlejší
Plíce (malobuněčný)	NSE, CEA	TPS
Plíce (nemalobuněčný)	CYFRA 21-1	SCC
Germinální nádory	hCG, AFP	NSE
Játra	AFP, CA19-9	CEA
Močový měchýř	TPA, TPS	CYFRA 21-1
Prostata	PSA, FPSA	
Hematoonkologické	TK, B ₂ M	paraprotein

Zvýšené hodnoty můžeme nalézt také:

- U nemaligních onemocnění(hyperplázie prostaty-PSA)
- Po vyšetřovacích zásazích(rektální vyšetření prostaty-PSA)
- Po chirurgickém zákroku(CA 19-9, CA 125)
- Po kontaminaci analyzovaného materiálu(sliny-SCCA)
- Při akutní terapii(chemoterapie, radioterapie-TPS)
- Interference (hemolýza-NSE)
- Kouření (CEA), těhotenství (hCG)
- Onemocnění ledvin a jater

Možnost zvýšení hodnot TM u benigních onemocnění

TM	Nemaligní onemocnění	Jiná příčina
CEA	Zánětlivé choroby jater, jaterní cirhóza, pankreatitida	Kouření
AFP	Zánětlivé procesy plic, GIT, jaterní cirhóza, akutní a chronická hepatitida	
TPA	Infekční procesy, jaterní cirhóza, pankreatitida	
CA15-3	Jaterní cirhóza, akutní hepatitida, postižení ledvinných glomerulů	
CA125	Ovariální cysty, choroby jater, pankreatu, žlučníku	Těhotenství (1.trimestr)
CA19-9	Jaterní cirhóza, cholelithiáza, chronická hepatitida, akutní a chronická pankreatitida, choroby žlučových cest, diabetes	
hCG	Mola hydatidóza	Těhotenství
B2M	Postižení ledvin	
Ferritin	Záněty obecně, poruchy metabolismu železa	
CYFRA21-1	Choroby urologického traktu, myomy/ovariální cysty	

Enzymy

- LD (laktátdehydrogenáza)
- NSE (nespecifická enoláza)
- PSA (prostatický specifický antigen)
- TK (thymidinkináza)
- ACPP (prostatická kyselá fosfatáza)
- Tumor M2-PK (izoenzym pyruvátkinázy)

NSE

(neuronspecifická enoláza)

- Cytoplazmatický, glykolytický **izoenzym enolázy** (katalyzuje přeměnu 2-fosfoglycerátu na fosfoenolpyruvát)
- Vyskytuje se jako dimer ($\alpha\gamma$ a $\gamma\gamma$)
- **Fyziologicky** je produkován v nervové a plicní tkáni vyvíjejícího se plodu, v dospělosti v různých strukturách neuroendokrinního původu

NSE

(neuronspecifická enoláza)

➤ *Zvýšené hodnoty:*

- malobuněčný **plicní karcinom**, nádory mozku (**neuroblastomy**) a neuroendokrinního systému (feochromocytom)

➤ *Nespecificky zvýšené hodnoty:*

- nemaligní plicní onemocnění, jaterní choroby, **hemolýza**, zranění mozku

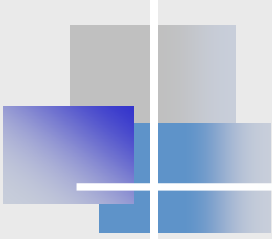
PSA

(prostatický specifický antigen)

- Fyziologicky syntetizován v epitelu prostaty u zdravých osob, ve zvýšené míře u nemocných s hyperplázií a s ca prostaty.
- Glykoprotein (10% sacharidů), působí jako **serinová proteáza**.
- Vyskytuje se ve **volné formě (FPSA)** a ve formě **komplexů (PSA-AMG a PSA-ACT)**

AMG=alfa2-makroglobulin

ACT=alfa1-antichymotrypsin

-
-
- Zhoubný nádor prostaty je druhým nejčastěji diagnostikovaným onemocněním u mužů po 50.roce života
  - V průběhu roku onemocní více než 2 700 českých mužů a více než 1 300 pacientů s touto diagnózou ročně umírá
  - Během posledních třiceti let se výskyt nových případů ztrojnásobil

PSA

(prostata specifický antigen)

➤ *Zvýšené hodnoty:*

Benigní hyperplázie prostaty (BHP) a maligní hypertrofie prostaty (ca prostaty)

➤ *Nespecifické zvýšení:*

záněty prostaty (prostatitidy), mechanické dráždění prostaty (vyšetření „per rectum“, jízda na kole)

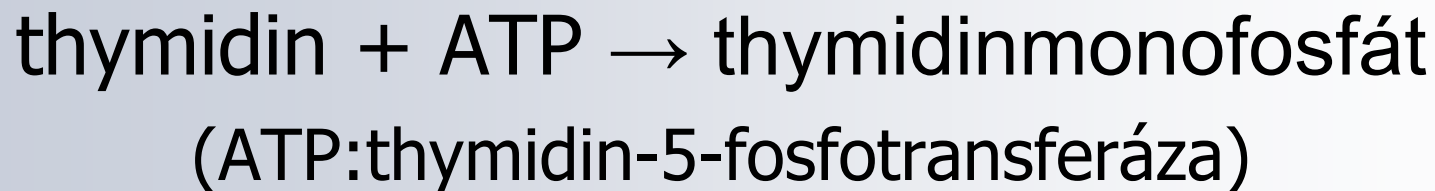
Volný PSA (FPSA)

- Zvýšená specifita vyšetření
- Poměr FPSA/PSA
pro „šedou zónu“ PSA 4-10 $\mu\text{g/l}$
- 0-15% malignita
- 15-25% malignita i benigní hyperplazie
- nad 25% benigní hyperplazie

TK (thymidinkináza)

- Enzym podílející se na syntéze DNA, umožňuje syntézu DNA náhradní cestou, ukazatel buněčné proliferace

- 2 izoenzymy: TK1 (fetální) v séru 95%
TK2 („dospělý“)

TK (thymidinkináza)

- **Zvýšené hodnoty:**
  - hematatoonkologické malignity, plicní karcinom, ca kůže
- **Nespecifické zvýšení:**
  - nemaligní plicní onemocnění, virové choroby, revmatické choroby, léčba některými cytostatiky (MTX)

Onkofetální antigeny

➤ AFP

➤ CEA

AFP (alfa fetoprotein)

- Syntetizován již během vývoje plodu, mizí po porodu. Hlavním zdrojem jsou fetální játra.
- Glykoprotein (4% sacharidů) podobný albuminu, popsán 1963
- Různé molekulové varianty lišící se v glykosylaci
- Prof.MUDr. J. Masopust Dr.Sc.

AFP (alfa fetoprotein)

- Součást screeningu vrozeých vývojových vad (v 2. trimestru)
- *Zvýšené hodnoty:*
  - ca hepatocelulární, testes, ovaria, žaludek, pankreas
- *Nespecifické zvýšení:*
  - hepatitidy, fyziologicky v graviditě, fetální abnormality, alkoholismus, cirhóza a selhání jater

AFP (alfa fetoprotein)

➤ *Referenční metoda:* není k dispozici

➤ *CRM:* není k dispozici

ke standardizaci se zatím používá standard
WHO 72/225 (IRMM BCR-486)

➤ *TMU:* 20%

➤ *Referenční hodnoty:* <10 ug/l

CEA

(Karcinoembryonální antigen)

- Fyziologicky je syntetizován již během vývoje plodu. Hlavním zdrojem je povrch sliznic převážně v gastrointestinálním traktu a v pankreatu.
- Glykoprotein (50% sacharidů, 641 AK)
- Různé molekulové varianty lišící se v glykosylaci, existuje >36 variant, ovlivňuje buněčnou adhezi

CEA

➤ *Zvýšené hodnoty:*

- **kolorektální ca**, ca žaludku, ca pankreatu, ca plic, prsa, játra

➤ *Nespecifické zvýšení:*

jaterní cirhóza, pankreatitida, **kuřáci**, alkoholismus, zánětlivé střevní, plicní a žaludeční onemocnění, hepatitidy, autoimunní choroby

CEA

- *Referenční metoda:* není k dispozici
- *CRM:* není k dispozici
- ke standardizaci se zatím používá standard WHO 73/601
- *TMU:* 16%
- *Referenční hodnoty:* <2,5 ug/l (nekuřáci)
<5,0 ug/l (kuřáci)

Fragmenty komplexních glykoproteinů, jejichž epitopy jsou rozpoznávané monoklonálními protilátkami

- CA19-9 (také GI-CA, GI-MA)
- CA15-3
- CA125
- CA72-4

CA 19-9

- Izolován z buněk kolorektálního karcinomu hybridizační technologií
- Vyskytuje se jako glykoprotein ve tkáních (glykolipid) nebo v krvi (mucin) a sekretech
- Příbuzný antigenu krevní skupiny Lewis a/b
- Různé molekulové varianty
- Není nádorově ani orgánově specifický

CA 19-9

➤ *Zvýšené hodnoty:*

- diferencované ca pankreatu a žlučových cest, kolorektální ca, žaludek, játra

➤ *Nespecifické zvýšení:*

jaterní cirhóza, hepatitida, pankreatitida, onemocnění žlučových cest, diabetes,...

➤ 5% populace tento antigen netvoří (krevní skupina Lewis a/b negativní)

CA15-3

- **Glykoprotein** diferenciačního typu (ochrana epiteliálních struktur?), produkován především nádory žláзовého epitelu a epitelu mléčné žlázy
- **Zvýšené hodnoty:**
ca prsu, ovaria, děložního čípku, prostaty, plic a kolorektálního karcinomu
- **Nespecifické zvýšení:**
jaterní cirhóza, plicní choroby, GIT, renální poruchy

CA125

- Glykoprotein s vysokým obsahem sacharidů
- Syntetizován především v epiteliálních buňkách u ca ovárií
- **Zvýšené hodnoty:**
ca vaječníků (ovárií), gynekologické tumory, ca plic, hepatocelulární karcinom
- **Nespecifické zvýšení:**
gravidita, gynekologické choroby, GIT, selhání ledvin, chronické onemocnění jater

CA72-4

(tumor asociovaný antigen, TAG 72)

- Glykoprotein (mucinový komplex)
- Zvýšené hodnoty:
ca jícnu, GIT, žaludku, pankreatu,
ovaria, střeva
- Nespecifické zvýšení:
choroby jater, ledvin, zánětlivá onemocnění,
vředová choroba žaludku, GIT

Fragmenty cytokeratinů

- TPS
- TPA
- CYFRA21-1

TPA

(Tkáňový polypeptidový antigen)

- Antigen odpovídající solubilním fragmentům cytokeratinu 8,18,19)
- Marker proliferační aktivity nádorových buněk
- Zvýšení:
ca ledvin, močový měchýř, plíce, prsa
- Nespecifické zvýšení:
infekce, choroby jater, ozařování

TPS

(Tkáňový polypeptidový specifický antigen)

- Antigen odpovídající solubilním fragmentům cytokeratinu 18)
- Marker proliferační aktivity nádorových buněk
- Zvýšení:
ca ledvin, močový měchýř, plíce, prsa
- Nespecifické zvýšení:
infekce, choroby jater, ozařování

CYFRA 21-1

(solubilní fragment cytokeratinu)

- Epiteliální buňky skvamózního (epidermoidního) typu
- **Zvýšení:**
  - ca plic, močového měchýře, cervix, žaludku, pankreatu, prostaty, hlavy a krku
- **Nespecifické zvýšení:**
  - zánětlivá plicní onemocnění, infekce, TBC

hCG

(lidský choriogonadotropin)

- Glykoprotein tvořený podjednotkami alfa a beta (dimer)
- Může docházet k disociaci na podjednotky
- Beta podjednotka může být štěpena na gonadotropinový peptid (beta-core fragment)
- Stanovuje se: **celkový β -hCG** (dimer+volná β -podjednotka), **intaktní hCG** (bez volné β -podjednotky), **volná β -podjednotka, beta-core fragment**

hCG

(lidský choriogonadotropin)

- Syntetizován placentou ihned po početí
- Zvýšené hodnoty:
choriokarcinom, ca testes
- Nespecifické zvýšení:
těhotenství, cysty ovarii

Beta-2-mikroglobulin, B2M

➤ Zvýšené hodnoty:

- krevní malignity (mnohočetný myelom, chronická lymfocytární anémie)

Nespecifické zvýšení:

- postižení ledvin, revmatoidní arthritida, imunodeficience

Monoklonální imunoglobuliny

➤ Paraproteiny

abnormální imunoglobuliny produkovány proliferujícím klonem plazmatických buněk, případně B-lymfocytů

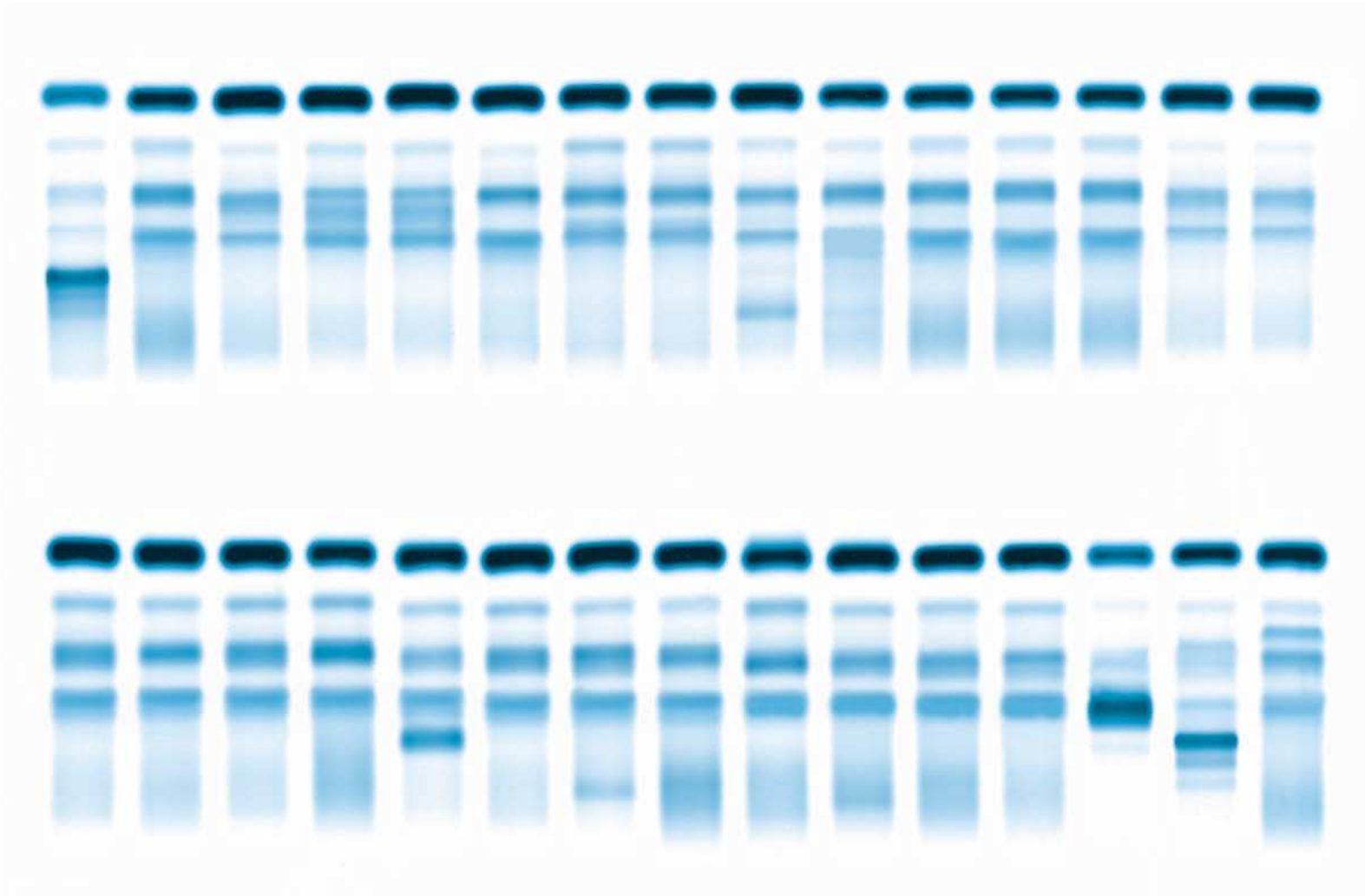
➤ Volné lehké řetězce

(Bence-Jonesova bílkovina v moči)

HYDRAGEL PROTEIN(E) 15/30

sebia

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

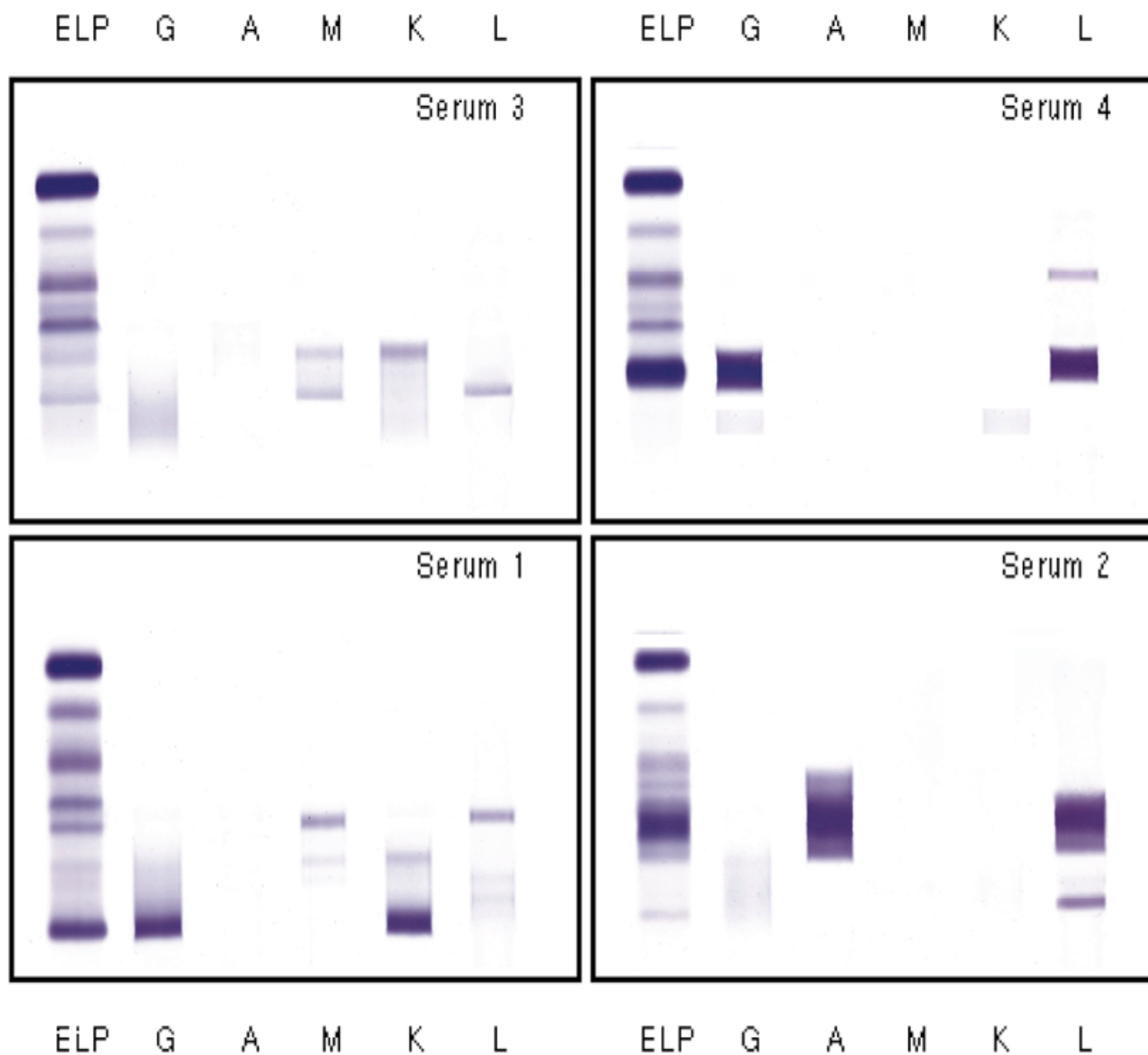

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

sebia

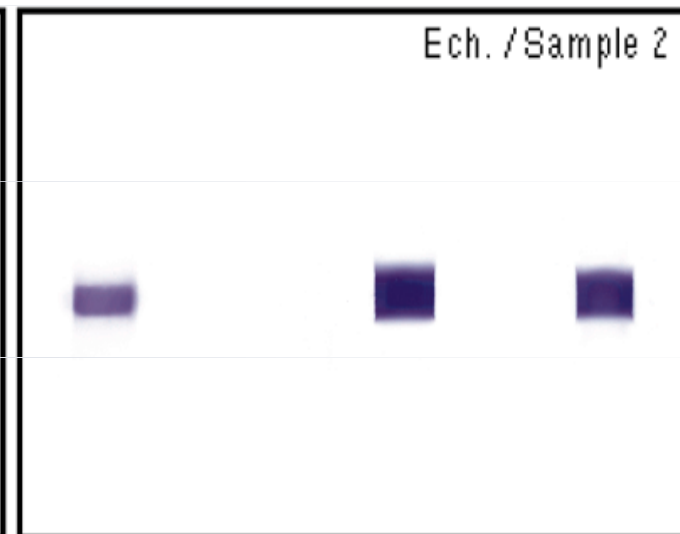
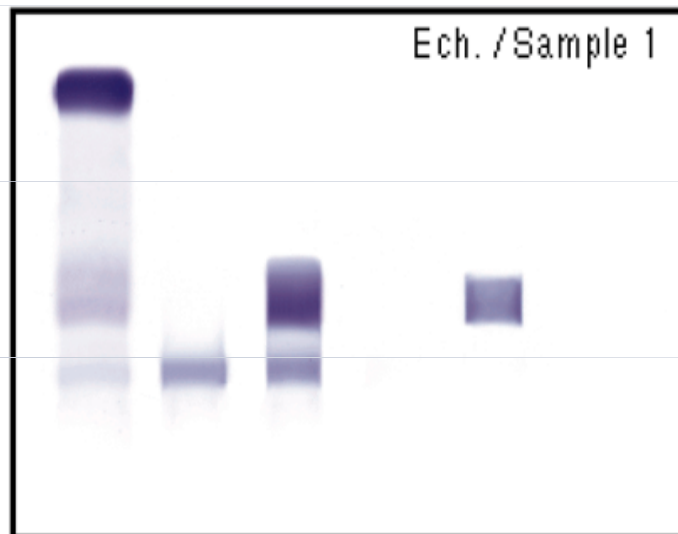
HYDRAGEL 4 IF

sebia

ELP GAM K L K free L free

ELP GAM K L K free L free

ELP GAM K L K libre L libre

ELP GAM K L K libre L libre

Hormony a jejich metabolity

- **hCG**
- **PTH**
- **ACTH**
- **Kalcitonin**
- **Gastrin**
- **Prolaktin**
- **Norepinefrin**
- **epinefrin**

Tkáňové markery

Molekuly receptorové povahy

➤ Estrogenový receptor

➤ Progesteronový receptor

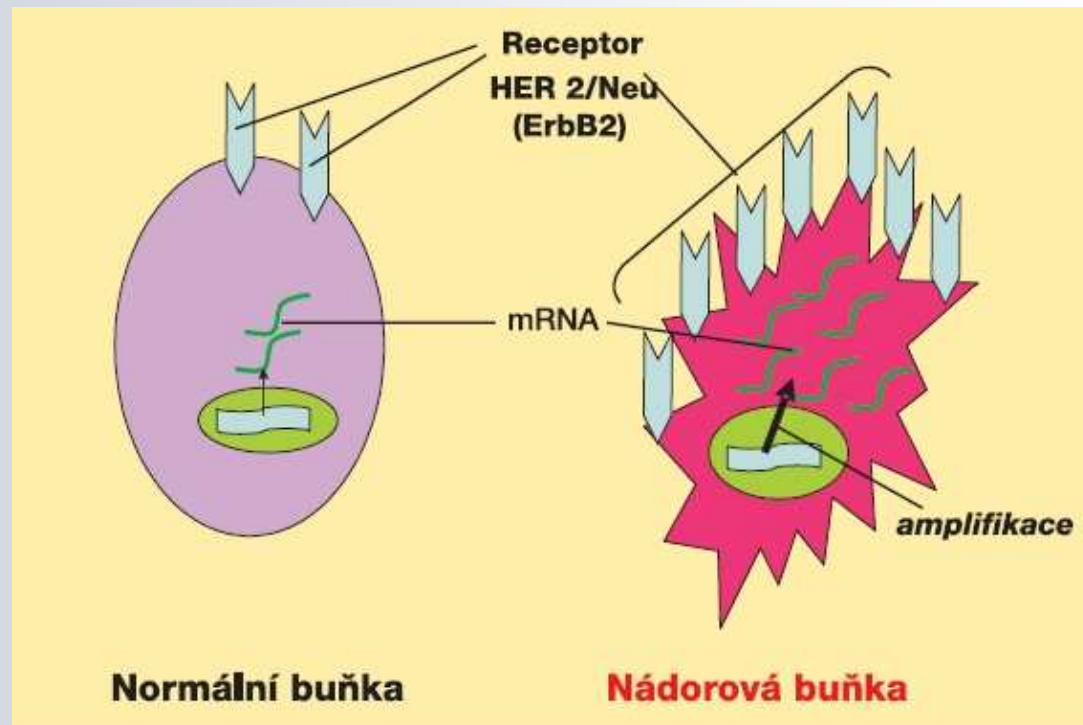
(Steroidní receptory, markery ca prsu, pozitivita je indikací k terapii antiestrogeny)

➤ Receptor pro IL-2

➤ C-erb-B2, ...

Možnosti cílené protinádorové terapie : Herceptin (Transtuzumab)

Herceptin = monoklonální protilátka, která kompetitivně inhibuje nadměrně exprimovaný EGF-receptor erbB/HER2 vyskytující se asi u 25% ca mléčné žlázy

Závěr

Nádorové markery nelze přeceňovat,
ale ani zatracovat.